

Kõrgem Kunstikool Pallas

Meediadisaini osakond

Videossee “Tänapäeva sotsiaalmeedia sõltuvusring”

Videoessay “Today’s Social Media Addiction Circle”

Lõputöö

Ellu-Marie Meos

Juhendaja Raivo Kelomees

Tartu 2024

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. VIDEOESSEE ÜLESEHITUS	5
1.1 Videoessee ajalugu	6
1.2 Videoessee tänapäeval	8
1.3 Videoessee määratlemisvõimalused	9
2. VIDEOESSEE VALMIMISPROTSESS	13
2.1 Inspiratsioon ja essee teema valimine	14
2.2 Essee kirjutamine ja Storyboardi loomine	15
2.3 Videomontaaž	17
KOKKUVÕTE	19
RESÜMEE	21
KASUTATUD KIRJANDUS	23
LISAD	27

SISSEJUHATUS

Videoprojektidega katsetamine on mind kõnetanud lapsepõlvest saadik, kui hakkasin arvutis iseseisvalt muusikavideoid monteerima. Huvi videokunsti vastu süvenes veelgi Kõrgema Kunstikooli Pallas õpingute ajal animatsiooni ja video kursustel. Õppides põhjalikumalt kasutama Adobe After Effects programmi ning kooli raames läbitud praktika kaudu, sain tutvuda animatsiooni programmide lõputu mängumaailmaga. See valdkond inspireeris mind sedavõrd, et tundsin soovi arendada enda oskusi videomaailmas.

Jälgin videoesseeid igapäevaselt juba aastaid, mistõttu on tegemist mulle väga huvipakkuva videovormiga. Inspireerivamad videoessee kanalid erinevate seas on YouTube platvormil näiteks Every Frame of Painting, FunkyFrogBait ja Nerdwriter. Mind paelub mõte, et videoesseed võimaldavad siduda omavahel mitu erinevat kunstivormi: video, animatsiooni ja kirjanduse. Seejuures loovad nad platvormi andmaks edasi olulist informatsiooni ning õhutavad inimesi arvamust avaldama.

21.sajandil, mil domineerib digitaalne meedia, on video kaudu jutustamisest saanud suur osa meelelahutusmaailmas. Video on liikunud lisaks telemeediale ka suures ulatuses sotsiaalmeediasse. Olen täheldanud, et küllaltki suur osa nooremast generatsioonist ei huvitu enam tavalise telemeedia tarbimisest. Seega on videograafia adapteerinud ning populaarsust koguvad jõudsalt uued žanrid mitmetel internetiplatvormidel. Erinevate videoliikide hulka kuuluvad näiteks “vlog” ehk päeviku pidamine video vormis, toodete arvustamine ja lahti pakkimine ning arvutimängude e-sport. Ülesehituselt on need muudetud veebipõhiseks, kergelt kättesaadavaks ning tarbijale kiireks vaatamiseks.

Kiiresti populaarsust koguvate videovormide alla kuulub ka videoessee, mille ülesehitus hõlmab endas kahe erineva suhtlusvormi ühendamist: video ja essee. Hetkest digitaalset maailmapilti iseloomustab teabe üleküllus ja sellest tulenev põgus tähelepanuvõime. Videoessee eesmärk on toimida kui kriitika vorm, kutsudes vaatajaskonda kaasahaaraval ning põnevalt õpetlikul viisil välja tooma ühiskonna murekohti, suunates seejuures inimesi kaasa mõtlema ja arvamust avaldama. Antud lõputöös kasutan videoessee uurimiseks allikaid nagu N. Stuckey-French “The Video Essay” ja J. Bersland “On the Origin of the Video Essay”. Uurin, kuidas kirjeldada videoessee olemust ja ülesehitust. Inspiratsiooni ammutamiseks lugesin Johann Hari

teost “Kadunud keskendumisvõime” ja dr Anna Lembke raamatut “Dopamiinisõitlased”. Toon näiteid ka filmide näol nagu Chris Markeri “Sans Soleil”, D. W. Griffithi “A Corner in Wheat” ja Sergei Eisenteini “Qué Viva México”. Samuti kasutan näiteid videoesseedest nagu Tony Zhou “How to Structure a Video Essay“ ja Shanspeare “The Era of The Critic”.

Lõputöö kirjalikus osas loon ülevaate videoessee olemusest, määratlemisest ning loomeprotsessist. Otsin vastust küsimusele, mida kujutab endast videoessee. Selgitan välja, kuidas on võimalik videoesseed määratleda ning uurin videoessee ajalugu. Kirjaliku osa lõpus toon välja, milliseks on videoessee tänapäeval kujunenud ning miks on videoessee populaarsus ajaga nii jõudsalt kasvanud.

Lõputöö praktilise osana valmib videoessee, mis kirjeldab sotsiaalmeedia sõltuvust nüüdisaja ühiskonnas. Loon ülevaate, kuidas antud probleem on seotud meedia keskkondadega. Selle rõhutamiseks kasutan näiteks 1998. aasta filmi “The Truman Show”. Võrdlus tuleb Tristian Harriselt, kes on oma intervjuudes öelnud, et elame justkui kahes biljonis Truman Shows. Valmiv videoessee ühendab endas animatsiooni ning videograafia. Essee tekst tugineb eelnevalt mainitud allikatele, Tristan Harrise intervjuudele ning minu isiklikule arvamusele telefoni sõltuvusega seotud probleemidest ühiskonnas.

1. VIDEOESSEE ÜLESEHITUS

Essee on kirjanike jaoks olnud aastate vältel töövahend arutamaks erinäolisi teemasid. Esseed kirjutades liigub kirjanik teatud arusaamise või enda tõe poole. (Bresland 2010) Oma ülesehituselt küsib essee pigem keerukaid küsimusi, kui vastab neile. Tegemist on mõttekäiguga, pakkudes mitte niivõrd kirjaniku poolset lahendust, vaid tema arvamust antud teemal.

Oma eesmärgi poolest ei erine videoessee kirjalikust esseest. Videoessee põhieesmärk on tekst, mis toetab loodavat videopilti. Video enda eesmärk ei ole üksnes teksti toetada, vaid luua ka lisavõimaluse esseele kunstilisemalt läheneda. Erinevalt kirjalikust esseest, mis oma vormistuselt rangetele nõuetele vastab, on videoessee tekst loodud justkui vabas vormis. Seeläbi tekib kuulajal tunne justkui temaga vesteldakse. Näiteks kasutatakse videos võtteid, kus autori mõtet esitatakse kui kirja sõbrale või meditatiivset mõtestust. Meetodit, kus autori mõtteid esitatakse meditaviiselt läbi kirja, rakendas Chris Marker esimeses esseefilmis “Sans Soleil”(1983). Valdavalt kasutatakse videoessee monteerimisel isiklikke videokaadreid või filmiklippe, mis samastuvad essee tekstiga ja aitavad seeläbi mõtet vaataja jaoks paremini esile tuua. Näiteks kasutab videoessee looja Tony Zhou videos “In Praise of Chairs” (2015) kaadreid erinevatest filmidest, millel võib näha toole. Videoklipid on hoolikalt valitud, andes edasi Zhou mõtet, kui mitmetel viisidel on esteetiliselt võimalik filmis kasutada nii lihtsaid objekte kui toole. Videoessee autorid valivad kaadreid hoolikalt, kujutamaks nii kõrvaliste inimeste kui ka isiklike mõttekäike. Töötatakse läbi “mingi” vaimse sõlme, lastes seeläbi inimesel jälgida sõlme lahti sidumist. (Bresland 2010) Videoessee annab võimaluse luua visuaalselt esteetiline teos, kasutades filme ja isiklike kaadreid. See võimaldab autoril intrigeerival viisil oma ideesid ja mõttekäigu arengut vaatajale edastada.

Eelnevalt mainitud Tony Zhou, on Youtube platvormil üks tuntumaid videoessee loojaid. Tema kanalil Every Frame of Painting, väidab autor, et videoessee ei ole essee, vaid film. Luues videoesseed, tuleb see üles ehitada kui film, arvestades seejuures süžeed, monteerimist ja tempot. (Zhou “How to Structure a Video Essay“) Essee kirjanik Ross McElwee väidab aga vastupidiselt, et kirjalik tekst on videoessee alus. (Bresland 2010) Sääraseid eriarvamusi videoessee olemusest on palju ning võimalusi ülesehituse loomiseks lõputult.

Videoessee ülesehitus on olemuselt kirjaliku esseega sama. Erinevus seisneb selles, et videoessee on ülesehituselt sarnane filmiga. Arvestada tuleb rohkemate nüanssidega, kui kirjalikus essees. Nimetatud nüansi alla võib kuuluda muusika, mis aitab edasi anda näiteks emotsionaalset või rõõmsat meeleolu. Samuti ka värvivalik, mis võimaldab luua visuaali ja arusaama keskkonnast kooskõlas autori sõnumiga, olgu see siis näiteks karm või vastupidiselt helge.

1.1 Videoessee ajalugu

Mõistet “esseeilm” tutvustas 1940. aastal esmakordselt kontseptsioonina saksa eksperimentaalfilmiprodutsent Hans Richter. Richter kirjutab oma raamatus „Esseeilm: dokumentaalfilmi uus vorm”, et esseeilm on uus žanr, mis võimaldab produtsendil muuta nähtavaks ideede ja mõtete "nähtamatu" maailma. Hans Richteri idee seisnes selles, et esseeilm ületaks ja oleks rohkem kui dokumentaalkinole omaks saanud traditsioonilised kontseptsioonid ja vormid ning ei piiraks filmi loojal sisestada oma isiklike mõttekäike. Esseeilm võiks luua autorile võimaluse olla irratsionaalne, vastuoluline, spekulatiivne ja fantastiline. (Corrigan 2011: lk 63) Raamatus “Introduction: Of Film and the Essayistics” viib autor Timothy Corrigan videoessee juured D. W. Griffithi 1909. aasta filmi “A Corner in Wheat” juurde. Antud film on sotsiaalset kommentaari sisaldav mõtisklus nisukaubandusest. Tummfilmis on kõrvuti monteeritud vaatamäng rikaste ja vaeste erinevusest. Vaesed ei saanud endale leiba lubada, samal ajal kui rikkad pidu pidasid. Kümnekond aastat hiljem sai antud filmist nõukogude kino poliitiline eesmärk. (Wikipedia) Filmiga anti edasi sotsiaalne kommentaar, mis jäi aasteks kõlama. Teine film, mida Corrigan seostab videoessee algusega, on 1920. aasta Sergei Eisensteini lõpetamata videoprojektid “Qué Viva México”, mis räägivad kapitalismist marksismi vaatepunktist. (Corrigan T. lk 3) Eisenstein toob Filmis välja Mehhiko kontrastid: ühest küljest on näha idüllilist elu, kus päike paistab troopilisel pärastlõunal ja inimesed lamavad võrkkiikedes. Kontrastina näeme roomakatoliku palverändureid imiteerimas Kristuse kannatusi, roomates kaktuseristid seljal. Idee sai alguse, kui dokumentaalfilm, kuid arenes esseeilmiks hõlmates ajalugu ja geograafiat – kolonialismi, katoliiklust, revolutsiooni, härjavõitlusi.

(Ramsey 2001) Mõte ja olemus riigist antud filmis muutus rohkemaks kui lihtsalt dokumentaalfilmiks, kuna teoses kajastus valdavalt pigem Eisensteini nägemus Mehhikost.

Kirjanikud ja videosesee loojad John Cosmos, John Bresland, Timothy Corrigan ja Chris Marker peavad videosesee alguseks 1983. aasta filmi “Sans Soleil”. Teost on üritatud klassifitseerida erinevatel viisidel: dokumentaal, poeetiline film, meditatsiooni film. Marker ise klassifitseeris oma teost kui esseefilm. Film on üles ehitatud kui dokumentaalne reisijäädvustus Tokyost, Guinea-Bissausist, Islandist ja San Franciscost. Film ühendab omavahel autori isiklikud arvamused maailma ajaloo ja reisikaadritele loeb teksti peale Kanada näitleja Lexanda Stewart. Omapäraseks muutis näitleja pealelugemine filmi just seetõttu, et autor ei esitanud esseefilmile omaselt oma arvamust ise. Autori arusaam edastati kolmandas isikus. Teksti näol on tegemist väljamõeldud kirjadega, mille on saatnud välja mõeldud tegelane Sandor Krasna. Kirjad saabuvad "teisest maailmast", mida võib tõlgendada kui Markeri loodud maailma enda mälestuste ja ajaloo kombinatsioonist. Räägitud sõna, sünteesitud heli ja kummitavad visuaalid uurivad arenenud ja arenevate ühiskondade omavahelisi suhteid. Paeluv montaaž ja eriefektid kirjeldavad maailmaränduri veidi segast rännakut läbi kultuuride, salajaste rituaalide ja aja. (BFI 2024) Tony Rayns kommenteerib filmi, kui täiuslikku kinoesseed, mis on raamitud reportaažina ringlevast kinost ning üles ehitatud peamiselt Markeri tähelepanekutele „märkide impeeriumist”, milleks on tänapäeva Jaapanis ja Guinea-Bissaus levinud vaesus. Filmis kajastuvad meelelahutuslikult provokatiivsed spekulatsioonid postpoliitilise maailma üle, mida kummitab Mussorgski klaverimuusika. “Sans Soleil” on Markeri võimalus panna filmi kaudu kõlama oma meditatsioonid sellest, mis on tõde ja mälestus. “Jättes kõrvale väljamõeldud võitluse, “Sans Soleil” jääb kindlalt esseeks, mitte ilukirjanduslikuks teoseks, mis heidab läbi mitu uurimissuunda – nende hulgas, kuidas pildid mälu ümber kirjutavad – ja muudab need läbielatud kogemuste poeetiliseks esilekutsumiseks. (Bresland 2010)” Markeri mõtted on filmis esitatud mõtlemapanevas vormis. Poeetiline kommentaar filmis jätab selge arusaama, miks seda ei saa kvalifitseerida kui dokumentaali ja kannab esimesena nime esseefilm.

Kuigi näiteid on võimalik tuua teistestki filmidest, mis võivad kvalifitseeruda kui esseefilmid ning käsitleda neid kui videosesee ajaloo algust, on just “Sans Soleil” üks mõjuvõimsavamaid esseefilme. Filmi unustamatu ülesehitus ning sisu on märk filmi ajaloos ning suur inspiratsiooniallikaks paljudele.

1.2 Videoessee tänapäeval

Juba 1940. aastal tutvustatud termin “esseeilm” ning 1983. aastal läbi eelnevalt mainitud filmi “Sans Soleil” populaarsust kogunud esseeilm žanrina, oli muutumas selliseks, nagu seda tänapäeval tuntakse. Sotsiaalmeedia hooga populaarsuse tõusu ning kasutajatele üha kättesaadavamaks muutunud videovarustuse abil, muutus esseeilm järjest menukamaks. Praeguses hetkes on meedia tarbimine ning sisuloomine endiselt jõudsal kasvuteel. Esseeilmile sarnaseid lühifilme isiklikuks tarbeks saab hõlpsasti käepärase vahenditega teha. Piisab vaid lihtsast kaamerast ning minimaalsest videomonteerimise oskusest. Olemas on küllaldaselt platvorme nagu YouTube, Vimeo, TikTok või Instagram, kuhu valminud videod üles laadida. Kuigi omaloomi jagamise võimalused on laialdased, ei tähenda, et tegemist on lihtsa ettevõtmisega. Video nähtavus erinevates keskkondades, algoritmide nõudlused ja infovoolu üleküllus on saanud uueks raskuseks sisuloojate maailmas. Muidugi vaevleb kunstniku hing praegugi, kuid need kunagised hirmuäratavad barjäärid – filmi üles võtmiseks vajalike vahendite hankimine, selle monteerimine ning selle saamine nähtavale kohale, kus inimesed saaksid näha tööd – on digitehnoloogia tahaplaanile lükanud. (Bresland 2010) Seega on tekkinud uued katsumused, et videot olemasoleval meediamaaistikul esitada.

Esseeilm termin muutus videoesseeiks, kuna enam ei olnud esseeilm tagamõte filmimaailma glamuurne arendamine. Videoessee muutus platvormiks inimeste kriitika ja mõtiskluste väljendamisel. Varasemates videoesseedes vältisid esitajad või autorid oma näo näitamist. Näiteks esines Chris Marker Agnes Varda videoessee “The Beaches of Agnes” (2008) kassina. Intervjuu ajal oli ekraanil näha kassi ja kuulda vaid Markeri häält. Videoesseedes võib aga ekraanil näha ka autorit, amatööridest videotegijad esinevad kaamera ees, esitades enda tekste ise. Ned Stuckey-French ütleb artiklis “The Video Essay”, et esseevideotest on saanud videoesseed, mis tänu YouTube ja Vimeo platvormide populaarsusele, on muutunud peaaegu igäihele kättesaadavaks. Kõik võivad jagada linki, kus koduste kaameratega on jäädvustatud oma kriitiline arvamus filmimaastikust, poliitikast või muust autorile südamelähedasest temast. Tema sõnul algas just siis massiline videoessee

populariseerimine. (N S.French, 2012) Seega sai alguse uus lähenemine videotegemisele, mille käigus hakkasid inimesed järjest rohkem kaamera ees ise oma mõtteid esitama. Materjal lindistati koduste vahenditega ja laaditi üles erinevates veebikeskkondades. Kuid vaatamata ise kaamera ees esinemise innovaativsusel, on siiani rohkelt autoreid, kes videopilti jääda ei soovi. Videoessee populaarsuse kasvuga suurenes tähelepanu just video kontekstis. Tänu monteerimisprogrammidele ja kergesti kättesaadavatele materjalidele, nagu teiste loodud filmid ja vabavaralised videod, on järjest suurema tähelepanu all kuvatav visuaal. Oluline on visuaali seotus essees käsitletava temaga. Filmimaailma kiire arenguga tundsid paljud sisuloojad soovi rääkida just filmimaastikust videoessee abil. Videoessee näol ei olnud enam tegu enda linateose esitamisega, kus kõik materjal on pärit erakogust. Montaažis hakati oma ideede edastamiseks kasutama klippe erinevatest filmidest. Võimalus rääkida filmidest, kasutades algmaterjali viidetena, muutus üha populaarsemaks. Antud lähenemine just filmi temaatilistes videoessee valmistamisel muutus nii populaarseks, et sama tehnikat hakati kasutama erisuguse temaatikaga videoessee des. See lihtsustas videoessee ülesehitamist märkimisväärselt, pakkudes autorile laialdaselt kasutatavat materjali.

Teine suur muutus oli videote pikkus. Algupäraselt võrdsustati essee-film täispika videofilmiga. Teose pikkus oli enamasti poolteist tundi, nüüd leiab alla kümne minutilisi videoessee sid. Videoessee autorid ei arvesta video ülesehitusel ajaga. Video pikkus on vastavuses sellega, kui palju autoril öelda on. Seega võib ajamäär jääda näiteks kolme minuti kuni pooleteise tunni vahemikku. Näiteks saab tuua Nerdwriteri kolmeminutiline videoessee J.R.R Tolkieni fantaasia maailma jaoks väljamõeldud keeltest või tunni ja kahekümne minutiline video Super Eyepatch Wolfi poolt interneti mõjust Garfieldile. Mõlemad videod annavad oma temast põhjaliku ülevaate täiesti erineva ajaga.

1.3 Videoessee määratlemisvõimalused

Videoessee d on üritatud kategoriseerida kui meta-dokumentaal, refleksiivne dokumentaal, personaalne või subjektiivne dokumentaal. Corrigan arvates ei sobi ükski videoessee d olemuslikult kirjeldamiseks, kuna terminid üritavad liigitada seda dokumentaali alla.

Esseefilmi/videoessee algne mõte seisneb olla rohkem kui dokumentaal. (Corrigan T. lk 5) Esseefilm on samm autori mõtete ja arvamuse edasiandmiseks, seda vabamas, kunstilisemas vormis, kui dokumentaal. Sellegipoolest on filmid nagu “Sans Soleil” tihti kategoriseeritud dokumentaali alla.

“Ainus täpselt määratletav kirjandusvorm on surnud kirjandusvorm. Sellegipoolest oleks lohutav mõelda, et videoessee sobitub veidi kenamalt mõnda žanri.” (Bresland 2010) Essee ei ole ligilähedaseltki välja suremas, kuid tegemist on siiski ühe kirjandusvormiga, mida on võimalik määratleda. Oma mõtete esitamine osadena ja selget vormi hoides, võib olla parim viis videoessee määratlemisel. Georg Lukacs kirjeldas kirjalikku esseed "kriitikat kui kunstivormi" ja kui "filosoofilist poemi". Kõrgema Kunstikooli Pallas kirjalike tööde vormistamise juhend ütleb, et essee on lühem vabas vormis kirjutis, mis käsitleb mingit probleemi või nähtust. (Tartu, 2021) Oluline on loov mõtlemine ja oma arvamuse põhjendatud esitamine. Seega saab järelda, et essee on olemuselt loominguline väljendusvorm, mis toetub kirjutaja mõtetele ja arvamustele. “Nagu tema kauge sugulane filosoofiline kirjanduslik essee, kehastab ka filmi- ja videoessee valdkonnaüleseid kontseptsioone, vorme ja norme. Sisuliselt ei järgi see lineaarset narratiivset trajektoori, vaid on pigem hübriidne, avatud ja mittehierarhiline oma pluralistlikus pildi-heli-ruumilises kujundis. See spiraalne, kõhklev ja sisse vaatav pildiloomes vorm seostub sellega, mida Chris Marker kunagi kirjeldas kui "kujutletavat riiki, mis levib meie sees”” (Conomos. J 2016 lk 90) Essee on keskseks videoesseele, kuid selle ülesehitus ei ole sama, mis on kirjalikul esseel. Videoessee on ülesehituselt kõnekeelne, seega võrreldes kirjaliku esseega tundub vabam ja soravam. Videoessee tekstiosa, ehk stsenaariumi, ülesehitus on vabam klassikalise filmi stsenaariumi nõuetest. Autoril on võimalik lisada juurde isiklikke mõttearendusi. Video tekitab võimaluse anda edasi visuaali, mida sõnad kanda ei saa. Siinkohal saab näiteks tuua vanasõna “pilt ütleb rohkem kui tuhat sõna”. Just seda vanarahva tarkust võib pidada üheks essees nurgakiviks. Pildiga saab visualiseerida mõtteid ja emotsioone, mis läbi kirja pildi sama intensiivselt ei väljenduks.

Ajakirjanik Azeezah Ibraheem kategoriseerib videoesseed ingliskeelse väljendi “edutainment” abil. Väljend on sõnade “education” ja “entertainment” ühend ehk tõlkes haridusliku õppevideo ja meelelahutuse segu. Videoesseed muudavad õppimise lõbusaks, lisades humoorikaid, teatraalseid elemente. Samuti pakuvad need teravmeelseid märkuseid ning

keerulisema akadeemilise keele asemel lihtsat suhtluskeelt. (Ibraheem 2023) Kuid ka see ei hooa keerukat videosse defineerimise protsessi. Määratlemaks, mis kategoriseerib videoesseed, laieneb iga aastaga. 2016. aastal tekkinud debatt Kevin B. Lee ja filmiloojate ning vaatajate vahel väidab, et mõnede vaatajate ning filmiloojate jaoks on videoessee ka ilma suulise osata, piisab vaid visuaalsest väljendusest. Filmmaker Magazine avalikustas Kevin B. Lee videoessee Chantal Akermani dokumentaalist “No Home Movie”, dokumentaal ei sisalda muusikat. Esialgses versioonis monteeris Lee kokku mainitud dokumentaali osad teises järjestuses, tuues viie minuti jooksul välja isiklikud tähelepanekud. Taustal kostus mehe poolt valitud sentimentaalne muusika. Saades tagasisidet nii vaatajatelt kui filmilevitajatelt (distributors of the film), avalikustas Lee uue versiooni ilma muusikata. Mõlemad versioonid on kategoriseeritud kui videoesseed ning vaatamiseks internetist kättesaadavad. Mõned väidavad, et tegemist on vaid Chantali dokumentaali uus montaažiga, ilmab Lee enda esseeta. Kuid on neid, kelle meelest on tegemist videoessee, kuna Lee andis edasi oma mõtte, pannes kokku uue montaaži hoolikalt valitud lõikudest ning lisades sinna juurde meeleolule vastava muusika. Kuna videoessee võimaldab jätkuvalt avaldada uusi viise kommentaari esitamiseks, ei ole lõppenud ka viisid, kuidas videoesseed käsitleda.

John Bersland on öelnud, et videoessee suure populaarsuse põhjuseks on digiajastu areng. Filmivarustus on arenenud ajast, kui Bersland kirjutas oma artikli “On the Origin of the Video Essay”. Kvaliteetseid videosid on võimalik filmida ning monteerida kasvõi mobiiltelefoniga. Tasuta videomonteerimise tarkvarasid on mitmeid: Movavi, DaVinci, Imovie. Kuid video jäädvustamise lihtsus ja tarkvarade kättesaadavus pole ainus põhjus, miks videoesseed on tänapäeval niivõrd populaarsed. Noorema põlvkonna informatsiooni hankimine on kardinaalselt muutunud. Informatsiooni tarbimine on põhjustanud probleemi keskendumisvõime kadumise näol. Teavet soovitakse saada võimalikult kiiresti, mugavalt ning lihtsas keelelises vormingus. Siinjuures peetakse videoessee populaarsuse kasvu põhjuseks nende lihtsat kättesaadavust ning tarbimise lihtsust. Teemad, mis analüüsivad just humanitaarvaldkondadega seotud teemasid, ei ole väljaspool akadeemilist maailma inimestele siiani lihtsasti kättesaadavad olnud. Videoessee loojad aga eemaldavad kättesaadavuse ja mõistmise probleemi, esitades teemasid lihtsas vormingus kõigile vaatajatele. Nii kaob vaatajate jaoks ka vajadus omada eelteadmisi konkreetsest temast või omada ligipääsu akadeemilistele

tekstidele. Videoessee loojad oskavad esitada oma tööd viisil, mida nooremad samastuvad ning mõistavad. (Ibraheem 2023) Videoessee autor F.D.Signifier toob intervjuus The Era of The Critic: Why are Video Essays so Popular (and Hated)? (2022) tabavalt välja, et olemuselt on videoessee loodud tänapäeva kiires liikumises, vähese tähelepanuvajadusega ning sooviga saada kiiremini dopamiini. "...isikule, kes soovib oma päeva sisse pigistada veidi õppimist. Kes üritab oma hommikusele tööle jooksmisele juurde pigistada veidi õppimist. ... Vastupidiselt kui on kindel õppimisaeg nagu kooli tund kella 1. - 2.ni, mida kõik ei saa endale lubada." (F.D.Signifier 2022). Videoesseed on hea võimalus informatsiooni ja teadmiste omandamiseks inimesele temale sobilikul ajal. Ajastul, mil inimeste tähelepanu kahaneb kiiresti, on videoesseed jätkuvalt aina hinnatumad. Videoessee vaatamisstatistika peegeldab inimeste informatsiooni janu ja õpihimu. Kuigi videoesseed koguvad üha rohkem populaarsust nüüd, kus ajaveetmiseks kasutatakse sotsiaalmeedia kanaleid nagu Youtube, TikTok, Twitter, ei ole videoesseed siiski populaarsuse tipus. Timothy Corrigan spekuleerib, et videoesseed ei kogu samaväärset populaarsust jutustavad filmidega (ingl.k Narrative Films) või dokumentaalidega essee osa tõttu. Esseed seostatakse igapäevasuse ning koolitööga, mida võib igäüks kirjutada. Kuidas saaks videoesseed, kui koolist ära tuntavat esseed, võtta kui miskit, mis võistleb põnevuselt ja kunstilisuselt maalide või luuletusega. (Corrigan T. lk 4) Siiski liigub inimeste soov saada informatsiooni ja õppida aina rohkem uutele võimalustele nagu videoessee. Videoesseed saavad populaarsust koguma ajal, mil inimesed janunevad õppima võimalikult mugaval viisil.

2. VIDEOESSEE VALMIMISPROTSESS

Käesolevas peatükis kirjeldan lõputöö praktilise osa teostusprotsessi ning seletan alapeatükkide kaudu erinevaid etappe, mida kasutasin videoessee valmistamisel. Lõputöö planeerimise algusfaasis teadsin koheselt, et soovin tegeleda mingis vormis videoprojektiga. Pidin enda jaoks välja selgitama, missugune videovorm mind erinevatest enim kõnetab. Videoessee juurde jõudsin algselt läbi isikliku huvi. Kuna tarbin vabal ajal põhiliselt Youtube vahendusel hulgaliselt sealset sisu, mõtlesin luua oma video. Videoessee valiku kasuks ajendas mind ka fakt, et kuigi olen suur antud meediumi fänn, ei ole ma ise ühtegi videoesseed varem teinud. Kolmanda kursuse videorežii aine raames arenes välja videoessee esmane mõte ning läbitud aines omandatud teadmised inspireerisid mind sellist laadi videoprojektiga edasi tegelema. Ühendades isikliku huvi lõputöö teema valimisel, leidsin, et videoessee on minu jaoks kõige optimaalsem valik.

Teine suur kaalutegur videoessee valiku kasuks, on võimalus tegeleda liikuva graafikaga. Kõrgema Kunstikooli Pallase õpingute vältel olen enim nautinud animatsiooni ja liikuva graafika aineid. Erinevate loengute käigus on minus huvi äratanud arvutiprogrammide nagu After Effectc, Animate, Procreate, Procreate Dreams abil animeerimine. Videoessee montaažides on tihti kasutatud liikuvat graafikat, mis minu silmis lisab juurde professionaalsust ja visuaalset esteetikat. Siinkohal nägin taaskord võimalust ühendada videoessee oma isikliku huviga, luues lõputööle ühe osana animeeritud elemente. Selline lõputöö formaat lõi minu jaoks võimaluse ühendada õpitud ja huvipakkuvad elemendid, arendades sealjuures ennast videote loomisel.

Tööprotsess algas minu jaoks põneva essee teema leidmisega. Selline projekt tekitas võimaluse mõelda probleemikohale, millest soovin rääkida ning leidsin enda jaoks murekoha, millele soovin kuidagi tähelepanu pöörata. Sellele järgnes inspiratsiooni otsimine ja esmase videomaterjali kogumine, mille põhjal videoessee ülesehitusega tegelema hakata. Kui materjal oli kogutud, algas sisseloetava teksti ehk essee osa kirjutamine. Kirjutatava essee baasil saan kokku monteerida erinevaid videoklippe ning salvestada heli eelnevalt valminud essee teksti põhjal. Paralleelselt tegelesin ka storyboardi valmistamisega. Essee ja video tegemine võttis

mitu katset ja teema jaoks püstitatud mõtete edasiarendamist. Kui meelepärane tekst sisselugemiseks oli valmis, jätkasin helisalvestuse ja monteerimise planeerimisega.

2.1 Inspiratsioon ja essee teema valimine

Algselt tundus videoessee teema valimine lihtne protsess. Vaadates teisi videoessee loojaid, tekkis kuvand, et saan valida ennast kõnetava teema ning sellest kergelt rääkida. Veebist kättesaadavad materjalid essee kirjutamiseks ning Youtubest leitavad õpetused videoessee tegemisest, jätsid tööst selge struktuuriga projekti mulje. Mul on võimalus kirjutada soovitud teemast, koguda sellel baseeruv materjal ning oma nägemuse järgi esteetiliselt ja kaasahaaravalt video monteerida.

Olles tüdinenud ühiskonnas vastu vaatavast karmist reaalsusest ning internetimaailma pidevast negatiivsusest, soovisin algselt pigem positiivsele temaatikale keskenduda. Esmased ideed olid seotud katsetega enese peal. Tahtsin uurida, kuidas elada head elu ning mis määrab mugavuse minu igapäevaelus. Kaalusin teemavalikul ka järgnevaid mõtteid: kuidas puhata või ületöötamise järgne rahu ja oskus lõõgastuda. Liikudes aga kaugemale mõttest enda peal katsetada hakkasin läbi kirjutama erinevaid ühiskonnas valitsevaid teemasid, mis mind kõnetavad. Minu algne soov rääkida positiivsetel ainetel aga hajus. Kõik teemad osutusid pigem ühiskonnakriitiliseks. Käisin läbi teemad nagu ületöötamise algpunkt, inimeste tähelepanuvõime kahanemine ning inimesevaenulik töökultuur. Sain ruttu aru, et mind kõnetavad pigem tõsised ühiskonnaga seotud probleemid. Lõputöö juhendaja Raivo Kelomehe soovitusel otsustasin lahti lasta positiivsusest ja keskenduda eelkõige sellele, mida soovin kirjutada. Tundes ennast kindlamalt arutades ning otsides informatsiooni sellise alatooniga teemadel, jõudsin sotsiaalmeedia ja selle sõltuvuse juurde.

Lõputööks valmistudes lugesin kahte inspireerivat raamatut: Johann Hari “Kadunud keskendumisvõime” ja dr Anna Lembke “Dopamiinisõltlased”. Mõlemast teosest jäi kõlama sõnum, kui palju aega inimesed telefoni kasutades veedavad ning kuidas see tähelepanuvõimet vähendab. Olles kasvanud interneti ajastul, tajun endas antud probleemiga suurt siduvust ja õigust sellest moraalselt rääkida, kuna tunnen ennast probleemi osalisena. Koostöös lõputöö

juhendajaga leidsime esseele sobiva pealkirja “Lubage ma lülitan end välja”, mis ühendab minu frustratsiooni liigse infovoolu ja nutiseadmete tarbimise kohta. Tundsin, et just need on võtmetegurid ühiskonnakriitiliste probleemide seas, millest soovin kirjutada.

Uurides lisaks materjale ja tehes esimesi video liikumisi mõistsin, et esialgne videomontaaž ei olnud mulle meelepärane. Video meenutas liigselt õppematerjali ja oli oma olemuselt liiga üldine ja emotsioonitu. Küll aga kasutasin juba esimeses videos enda jaoks inspireerivat Tristan Harrise ütlust “Me elame nagu kahes biljonis Truman Shows” (Vox 2018). “The Truman Show” on 1998. aasta film, mille kirjutas ja produtseeris Andrew Niccol koos režissöör Peter Weiriga. (Wikipedia 2024) Film räägib mehest, kelle elu iga hetk kantakse sünnist saati vaatajatele üle telesaatenähtuse. Filmi jooksul tajub peategelane Truman, et tegu pole reaalse maailmaga. Ta liigub filmi vältel tõe poole, valides filmi lõpus päriselu talle loodud kunstelu asemele. Harrise tsitaat kõnetas mind, sest tunnen, kui tõene antud väide on. Hetkelises sotsiaalmeedia maailmas oleme pidevalt veebis ja jääb mulje, et iga hetk elust postitatakse sotsiaalmeediasse. Seega meenutab praegune elukeskkond Truman Showd. Võrdlusetheka lõi ka asjaolu, et Trumani maailma juhtis raha saamise eesmärgil saate režissöör, meid aga sotsiaalmeedia keskkondade loojad, insenerid, disainerid. Läbi reklaamide näitamise inimestele teenitakse raha teenida.

Sellest mõtisklusest arenes edasi minu lõplik videosessee teema, kus kasutades filmi “The Truman Show” võrdlen hetkelist sotsiaalmeedia olemust, kuidas meie sotsiaalmeedia keskkonnad on üles ehitatud ja miks nad selliselt loodud.

2.2 Essee kirjutamine ja Storyboardi loomine

Essee kirjutamiseks kaardistasin kõigepealt valitud temaga seonduvad mõtted. Alustasin teemakohaste küsimuste esitamisest ning neile potentsiaalsete lahenduste otsimisest. Esimese kõnetava küsimusena, käsitlesin, miks ma telefoni kasutades rohkelt aega veedan. Seejärel käsitlesin ideed, kuidas meediakeskkond on loodud inimesi võimalikult kaua meediat tarbima, proovides suunata inimesi pidevalt tagasi pöörduma. Olles neid küsimusi arutlenud, vaatasin filmi “The Truman Show”. Filmist leidsin sarnaseid lähenemisi enda küsimuste mõttekäigule,

kuidas meediakeskkonnad hoiavad inimesi enda sees. Praegune sotsiaalmeedia olemasolu meenutas mulle filmitegelase, Trumani, olukorda.

Kirjutasin esimese ülevaatliku essee (lisa 1), kus tõin näiteid eelnevalt mainitud filmist ja uurisin meedia tarbimist mõjutavaid võtteid, mida kasutatakse. Mõistsin, et kirjutatu ei saa olema sarnane klassikalisele kirjutatud esseele, kuna oma ülesehituses pean arvestama, mida ütlen ja milleks kasutan olemasolevat materjali. Näiteks, kui soovin öelda, et see on meedia, ja uudistes esitatud suure probleemina, asendan selle uudisklippidega, mis räägivad telefonide ja sotsiaalmeedia ohtlikkusest. Seeläbi väljendan visuaalselt, mida soovin öelda, ilma seda ise kirjutamata. Jõudsin järeldusele, et valmiv essee videoessee jaoks, peab olema vormistuselt teistsugune. Tavalise essee vormistust kasutades, on raske selgelt juurde märkida, kus kajastuvad videoelemendid. Pean tervikliku essee kirjutamise asemel jaotama kirjutise väiksemateks osadeks ja arvestama koheselt elementidega, mis peavad kajastuma ka videos.

Esimene probleem seisnes kirjaliku- ja videoessee kõnemaneeeris. Esimene on grammatiliselt korrektne ning üles ehitatud kirjalike nõuete põhjal. Ka valmiv videoessee peab oma ülesehituselt jääma korrektseks, kuid võiks olla pigem kõnekeelne ning kõlaliselt sorav. Laused ja ideede ülesehitus peaksid videoessee kõlama rohkem kui miski, mida esitatakse tavalisele kuulajale, mitte akadeemikule. Kirjutades tuli arvestada rütmiga, mis tuleb välja teksti sisse lugemisel. Laused peavad kõlama soravalt ning olema mugavalt lühikesed, kuid seejuures tabavad ja kaasahaaravad.

Teine mõttekoht seisnes püstitatud teema visuaalses edasiandmises. Algselt lisasin essee kirjutamise juurde märkused, mis minu silmis annaks edasi tekstis kirjutatud visuaali näol. Sain küllaltki ruttu aru, et ainult kirjutades muutus keeruliseks arvestada, mis on kuuldav tekst ja milline on visuaalne tekst. Pidin mõtlema, mida soovin öelda, aga milleks kasutan teiste loodud materjali. Kirjutamisel tuli arvestada, milline osa tekstis ei ole kuuldav tekst, vaid pilt. Eelnevalt mainitud probleemi lahendamiseks töötasin essee ja storyboardiga paralleelselt. Kirjutades essee osa, mida soovin tekstina videos kuulda, joonistasin samal ajal storyboardi teemal, mida soovin videos näha. Selline tehnika aitas mõista, kas kirjutatud on võimalik pilti kasutades väljendada nii nagu ma seda kirjutanud olen.

Storyboardi ja essee samaaegne kirjutamine osutuski probleemi lahenduseks, et saavutada ühtlame tervik video ja teksti vahel. Tekkis võimaluse luua kahe elemendi vahelise

koostöö ja mänglevuse: mida öelda ja mida näidata, defineerib, kuidas hakkab tervik välja nägema. Kui olin teinud esimese storyboardi (lisa 2) ja essee (lisa 3), hakkasin essee sisu kahandama. Üritasin vähendada võimalikult palju üleliigset teksti, mis kordas mõtet või jättis venima jääva tunde, et saaksin videos hoida kiiret tempot. Seejärel katsetasin mõlema poolega eraldi. Vaatasin, kas tekst eraldiseisvalt ning teksti ja pildi koostöö annavad minu mõtte edasi. Enne video monteerimist, otsisin juurde lisamaterjali. Video põhiinspiratsiooniks oli küll “The Truman Show”, kuid ainult film ei tundunud piisav videoessee ülesehituseks. Storyboardi tehes mõtlesin veel potentsiaalsetele vajaminevatele kaadritele. Nende kaadrite hulka kuulusid fragmendid sisuloojate videopäevikutest, uudiste klipid, enda isiklikud koduvideod, intervjuud, enda b-roll kaadrid ning õige muusika leidmine. Erinevaid videoklippe otsisin valmis rohkem kui lõpuks kasutusse läks. Varusin rohkem klippe teadlikult, et videoessee monteerimisel oleks piisavalt materjali, millega katsetada. Rohke materjal tagas võimaluse katsetada, millisel viisil oma idee kõige paremini edasi anda.

2.3 Videomontaaž

Video monteerimine sai algus heli salvestamisega. Kui essee tekst oli valmis, lindistasin teksti korduvalt, katsetades erineva tempo ja emotsioonidega hääles. Heli salvestades avastasin uue katsumuse, esmalt oli teksti ilmekalt küllaltki raske lugeda. Salvestusi kuulates tundsin, kuidas hääl kõlas monotoonselt ning üksluiselt, meenutades pigem teaduslikku teksti, kui soravat ettekannet huvitaval teemal. Sain soovitusel kujutada ette, kuidas teksti sisse lugedes räägiksin justkui enda kõrval istuva sõbraga. Nõuanne osutus abistavaks. Kuulates uusi helisalvestusi täheldasin, et hääl ei kõlanud enam niivõrd puiselt. Kuulates tekkis jutule mugav ja sorav rütm. Olles helisalvestusega rahul, viisin failid Adition helitöötlusprogrammi. Puhastasin heli ja lõikasin erinevatest võtetest kokku kõige paremad osad, millest moodustasin ühtlase terviku. Hiljem heli koos teiste videos olevate filmiklippide ja lisamaterjaliga kuulates, töötlesin heli uuesti, et tervik kõlaks ühtlasemalt.

Kui esmane heli oli korras, viisin helifailid üle Adobe Premiere'i. Vastavalt storyboardile, alustasin esmase liikumise loomist ja lisamaterjalide kokku lõikamist. Suurimaks

katsumiseks sai video ja heli rütmi leidmine: kuidas arvestada kiirusega. Kui äkiliselt lõigud minu peale loetava teksti ja teiste materjalide vahel vahetuvad või kui palju jätta kaadrite vahele vahet, et see ei muutuks liiga äkiliseks ja inimesed jõuaksid videot jälgida.

Video juurde tegin animatsiooni, katsetades erinevate tekstidega, millega tuua esile videos räägitavat. Nimetiiter, mis tutvustab räägitavat, ja animatsioon illustreerimaks teksti ennast. Antud animeeritavate osade ja lisamaterjalide jaoks, mille hulka kuuluvad nimetiitrid, pealkirjad ja lõppkaadrid, tegin vajaminevad tükid Adobe Illustraatoris ja animeerisin Adobe Aftereffectsis. Kui esimene liikumine oli koostatud, hakkasin üle vaatama enda jaoks ebaselgeid kohti. Analüüsisin, mida lisada ja mida eemaldada. Esmane liikumine tundus minu jaoks hea alguspunkt, kust sain esimest korda jälgida terviklikku pilti, mitte töötada eraldi video ja tekstiga.

Kirjutasin uue essee osa (Lisa 4) ja tegin uue storyboardi (Lisa 5). Seejärel salvestasin taaskord vastavalt tekstile helifaili sarnaselt eelnevalt kirjeldatud protsessile. Sarnast tööringi kordasin seni, kuni jõudsin video ja heli kooslusele, millega jäin rahule. Kui üldine video oli kokku monteeritud, lisasin videole kasutatud materjalile viited ning tegin juurde subtiitrid. Videoessee monteerimise käigus õppisin palju video loomise osas. Tolle hetkeni olin teinud mitmeid korporatiivvideoid, kuid see projekt õpetas mulle palju video loomise osas, kuidas teha mitte akadeemilises vormis, nii-ütelda inimeselt inimesele. Eelnevalt videoid tehes, sain tihti eelnevalt olemasoleva heli põhjal luua liikumise. Kuid olles heli loomise rollis, mõistsin, kui tähtis on video jaoks algstaadiumis heli rütmi määramine. Just see mõjutas, milline video lõplikult välja kujuneb.

KOKKUVÕTE

Videoessee põhi tuleneb kirjalikust esseest, kuid oma olemuselt on videoessee film ja selle tegemisel tuleb arvestada rohkem filmi kui kirjaliku esseega. 1940. aastal tutvustas esmakordselt esseefilmi kontseptsiooni saksa eksperimentaalfilmi produtsenr Hans Richter. Aastatega see kontseptsioon muutus ja sai läbi Chris Markeri filmi “Sans Soleil” aina kuulsamaks filmivormiks.

Sotsiaalmeedia hooga populaarsuse kasvu ning kasutajatele üha kättesaadavamaks muutunud videovarustuse abil, muutus esseefilm järjest menukamaks. Filmimaastiku arenemisel kujunes sellest välja videoessee. Inimesed said kodustes tingimustes sotsiaalmeedia kanalitele oma arvamusi üha suurenevale publikule esitada. Filmimaailm arenes ja paljud tundsid soovi rääkida just filmimaastikust läbi videoessee. Kasutama hakati lisaks erakogu materjalidele kasutama ka lõike filmidest. Hetkel on meedia tarbimine ning sisuloomine jõudsal kasvuteel ja uusi videoesseeid tuleb üha juurde. Leiutatakse uusi viise, kuidas oma mõtteid esitada järjest innovaatilisemalt.

Videoesseele on pikk ajalugu, kuid arengupotentsiaal on veel palju. Praegusel hetkel ei ole videoesseeid võimalik kindlalt kategoriseerida. Videoesseele on üritatud liigitada dokumentaalfilmi või muu sarnase alla, kuid sellest on siiski saanud eraldi videovorm. Üheks videoessee määratlemisviisiks on essee. Essee ise on loominguiline väljendusvorm, mis toetub kirjutaja mõtetele ja arvamustele, olles õpetuslik ja loov lähenemine inimeste mõttemaailmadele ning erinevatele arvamustele. Seeläbi pakkudes ka võimalust ennast väljendada laialdasemal viisil kui kirjalik essee. Videoessee arengut ja sellega kaasnevat uusi määratlusi saab aktiivselt areneval digimaastikul jälgida.

Lõputöö praktilise osana valmis videoessee “Tänapäeva sotsiaalmeedia sõltuvusring”. Kuigi essee teema idee muutus, sai edasiste mõtete ja arendustega leitud efektiivne lähenemine uue teemavaliku suunas. Lõpptulemusena sai käsitletud mediakeskkondade olemust ning inimeste üha suurenevat sotsiaalmeedia kasutamist. Videoessee loomisel esines mitmeid katsumusi kirjutatava teksti ja nähtava pildi loomisel. Samuti oli põnev väljakutse ka heli salvestamine: jutt pidi kõlama arusaadavalt ning soravalt. Sain katsetada, kuidas luua videoessee olemuselt nii, et see ei muutuks õppevideoks ega ka liiga pealiskaudseks. Põneva ülesandena

sain lahendada ka video rütmi loomist, et montaaž oleks piisavalt tempokas, kuid jätaks vaatajale aega mugavaks jälgimiseks.

Tulevikus soovin kindlasti videote loomise ja videoesseedega edasi tegeleda. Minu jaoks muutus suuresti videote loomise protsess, kus tähelepanu on rohkemal, kui vaid liikuvail pildil. Minu arusaam videoessee keerukusest viib sügavamale mõistmiseni sellest, kui palju tööd kulub ka igapäevaselt nauditava meelelahutuse loomiseks.

RESÜMEE

The core of the video essay is derived from the written essay, but in its essence, the video essay is a film. More elements of a film than a written essay need to be considered when making it. In 1940, the concept of the essay film was first introduced by the German experimental film producer Hans Richter. Over the years, this concept changed and became an increasingly famous film form through Chris Marker's film "Sans Soleil".

With the rapid growth in popularity of social media and video equipment that became more and more available to users, the essay film became more and more popular. As the film scene developed, it evolved into a video essay. People were able to voice their opinions to an ever-growing audience on social media channels at home. The film world was developing, and many felt the desire to talk about the film landscape through video essays. In addition to the materials of the private collection, clips from films also began to be used. At the moment, media consumption and content creation are on a strong path constantly growing, and new video essays are released more and more. New ways to present your thoughts in increasingly innovative ways are constantly being invented.

The video essay has a long history, but there is still a lot of potential for development. Currently, it is not possible to definitively categorize the video essay. There have been attempts to classify the video essay as a documentary or something similar, but it has still become a video form of its own. One way to define a video essay is as an essay. The essay itself is a creative form of expression that relies on the thoughts and opinions of the writer, being an educational and creative approach to people's worlds of thought and different opinions. Thereby also providing an opportunity to express oneself in a broader way than a written essay. The development of the video essay and the accompanying new definitions can be followed in the actively developing digital landscape.

As a practical part of the thesis, the video essay "Today's Circle of Social Media Addiction" was completed. Although the idea of the essay topic changed, with further thoughts and developments, an effective approach was found towards a new topic choice. As a result, the nature of media environments and people's ever-increasing use of social media were discussed. When creating the video essay, there were several challenges in creating the written text and the

visible image. Recording the sound was also an exciting challenge: the conversation had to sound intelligible and fluent. I was able to experiment with how to create the essence of a video essay without it becoming an educational video or too superficial. As an exciting task, I was also able to solve the creation of the rhythm of the video, so that the montage was sufficiently fast paced, but left time for the viewer to comfortably follow.

In the future, I want to continue creating videos and video essays. For me, the process of creating videos changed a lot, where the focus is on more than just the moving image and keeping in mind all elements of video making. My understanding of the complexity of video essays leads to a deeper understanding of how much work goes into creating entertainment that is also enjoyed daily.

KASUTATUD KIRJANDUS

Andreas E. (2023) *Philosophical Psychology*, Volume 36, Issue 8 - *The Good of Boredom*
Andreas Elpidorou [WWW] <https://philarchive.org/archive/ELPTGO> (5.1.2024).

Bernstein P. (3.05.2016) *What is a Video Essay? Creators Grapple with a Definition* [WWW]
<https://filmmakermagazine.com/98248-what-is-a-video-essay-creators-grapple-with-a-definition> (26. 5. 2024)

Bersland, J. (2010) *On the Origin of the Video Essay* [WWW] https://blackbird-archive.vcu.edu/v9n1/gallery/ve-bresland_j/ve-origin_page.shtml (28.4.2024)

BFI *Sans Soleil (1982)* [WWW] <https://www.bfi.org.uk/film/a9bab1d5-f6df-51d3-bdda-5e1beba14602/sans-soleil> (28.4.2024)

Cambridge Dictionary *boredom* [WWW]
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/boredom> (5.1.2024).

Casarella J. 2022 *Signs of Boredom* [WWW] <https://www.webmd.com/mental-health/signs-boredom> (5.1.2024).

Conomos, J. (2016) *Imaging Identity: Media, memory and portraiture in the digital age*. The Australian National University, Canberra, Australia. ANU Press [WWW] <https://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n1957/pdf/ch04.pdf> (28.4.2024)

Corrigan. T (2011) *The Essay Film: From Montaigne, After Marker*. Oxford University Press, USA, 2011 Ameerika

Degusman K. (27.12. 2020) *What is a Video Essay? The Art of the Video Analysis Essay*
[WWW] <https://www.studiobinder.com/blog/what-is-a-video-essay-examples/> (28.4.2024)

Excelsior Online Writing Lab (2023) *Video Essays* [WWW] <https://owl.excelsior.edu/online-writing-and-presentations/multi-modal-writing/multi-modal-writing-video-essays/> (4.5.2024)

Guptaupdated, S. (18. 1. 2024) *The Impact of Digital Media – The Society, Future, and Our Lifestyle*. [WWW] <https://www.incrementors.com/blog/impact-of-digital-media/> (4.5.2024)

Haynes, T. (1. 5. 2018) *Dopamine, Smartphones & You: A battle for your time* [WWW] <https://sitn.hms.harvard.edu/flash/2018/dopamine-smartphones-battle-time/> (4.5.2024)

Howarth J. (4. 12. 2023) *Time Spent Using Smartphones (2024 Statistics)* [WWW] <https://explodingtopics.com/blog/screen-time-stats> (28.4.2024)

Ibraheem A. (13.03.2023) *The growing popularity of video essays* [WWW] https://studybreaks.com/tvfilm/the-growing-popularity-of-video-essays/?utm_content=cmp-true (4.5.2024)

Imaging Identity: Media, memory and portraiture in the digital age, edited by Melinda Hinkson, published 2016 by ANU Press, The Australian National University, Canberra, Australia.

Keathley, C. (2011) *The Language and Style of Film Criticism* [WWW] <https://bpb-us-e2.wpmucdn.com/sites.middlebury.edu/dist/7/3299/files/2014/09/Keathley-La-Camera-Stylo.pdf> (4.5.2024)

Kemp S. (26. 1. 2023) *Digital 2023: Global Overview Report* [WWW] <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report> (4.5.2024)

Leng, T. (2. 2021) *Video on Film: Video Essay, Videographic Criticism, and Digital Academic Publishing*. City University of New York. New York. [Magistritöö] [WWW] https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5221&context=gc_etds (28.4.2024)

Lindner, J. (16. 12. 2023) *Must-Know Media Consumption Statistics [Current Data]* [WWW] <https://gitnux.org/media-consumption-statistics/> (28.4.2024)

Phillip, L. (1992) *In Search of the Centaur: The Essay-Film*. *The Threepenny Review*, no. 48, 1992, pp. 19–22. *JSTOR*. [WWW]

<http://artsites.ucsc.edu/faculty/gustafson/FILM%20161.F06/readings/lopatecentaur.pdf>
(28.4.2024)

Puschak, E. (25. 8. 2022) *Tolkien's Secret Vice / Escape Into Meaning* [WWW]
<https://www.youtube.com/watch?v=PoV9JyiUCts> (28.4.2024)

Ramos, T. and Zhou, T. (29. 5. 2015) *In Praise of Chairs* [WWW]
<https://www.youtube.com/watch?v=FfGKNJ4mldE&t=37s> (28.4.2024)

Ramos, T. and Zhou, T. (31. 3. 2015) *F for Fake (1973) - How to Structure a Video Essay* [WWW]
https://www.youtube.com/watch?v=1GXv2C7vwX0&list=PLksYVop2_BpgS8F8bEaS2f2HcUTQI0WmX&index=9 (28.4.2024)

Ramsey, N. (19. 8. 2001) *VIDEO; Eisenstein's Unfinished Ode to an Idealized Mexico*
[WWW] <https://www.nytimes.com/2001/08/19/movies/video-eisenstein-s-unfinished-ode-to-an-idealized-mexico.html> (4.5.2024)

Robinson L. Smith, M. Segal, J. (5. 2. 2024) *Smartphone and Internet Addiction* [WWW]
<https://www.helpguide.org/articles/addictions/smartphone-addiction.htm> (28.4.2024)

Sehar, S. (4. 2. 2019) *Cell phone addiction and psychological and physiological health in adolescents*. EXCLI journal vol. 18 47-50. [WWW]
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6449671/> (28.4.2024)

Stuckey-French, Ned. (2012) "The Video Essay." *American Book Review* 33, no. 2 (2012): 14-15.

Svendsen L. (1999) *A Philosophy of Boredom* Reaction Books Ltd, Universitetsforlaget, Oslo

Shanspeare (13. 08. 2022) *The Era of The Critic: Why are Video Essays so Popular (and Hated)?* [WWW] <https://www.youtube.com/watch?v=90r-UXrKrnw&list=LL&index=50&t=1445s> (4.5.2024)

University Urgent Care *Why are we addicted to our phones?*

[WWW] <https://universityurgent.care/why-are-we-addicted-to-our-phones/> (28.4.2024)

Vox (23. 2. 2018) It's not you. Phones are designed to be addicting. [WWW]

<https://www.youtube.com/watch?v=NUMa0QkPzns&list=LL&index=34> (28.4.2024)

Walsh, J. (13. 12. 2021) *What The Internet Did To Garfield* [WWW]

<https://www.youtube.com/watch?v=O2C5R3FOWdE&list=PLmqctRoWj2JKFGYEBXCADLsE8qBCLKMKL> (28.4.2024)

Westgate, E. C. (2020). Why Boredom Is Interesting. *Current Directions in Psychological Science*, 29(1), 33-40. [WWW]

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0963721419884309> (5.1.2024). (14. 4. 2024)

Wikipedia (9. 4. 2024) *A Corner in Wheat* [WWW]

https://en.wikipedia.org/wiki/A_Corner_in_Wheat (4.5.2024)

Wikipedia (1. 5. 2024) *The Truman Show* [WWW]

https://en.wikipedia.org/wiki/The_Truman_Show (4.5.2024)

LISAD

LISA 1. Esimene essee

Miks ma siin telefonis istun?

Las ma vaatan kõigepealt kas on tulnud uusi meile. mulle on kirjutatud, parem vastan kohe. vaatan paar tiktokki need on nii lühikesed. Ma olen avastanud end elamas omaenda "Trumani show"s.

Kui ma olen veetnud jälle märkamatu tunni telefonis, saan aru, et peaksin pöörduma millegi reaalse juurde. Nii nagu Truman kes on kinni talle loodud maailmas olen ka mina oma telefonis kinni. Pidevalt kerides olles lõbustatud samal ajal kui minu pealt raha teenitakse. *DING *

Keskmine ameeriklane veedab telefonis 3 tundi ja viisteist minutit päevas. Mina aga tunduvalt rohkem. Ja on nii palju võimalusi ja vahendeid abistamiseks kuidas sellega tegeleda: eneseabi raamatud, veebi laiendused. jääb mulje, et kui telefon eemale panna, on olukord lahendatud. *DING *

Kuid sotsiaalmeedia on loodud võideldes meie tähelepanu eest. et tuua meid tagasi üha pikemaks ajaks. Tristian harris on üelnud et me elame nagu oleksime 2 billionis Truman shows. Trumani maailm oli talle loodud et teda hoida pidevas vaatemangus. Meilegi oleks justkui kõik loodud et meid lõbustada ja sotsiaalmeedias ja telefonides hoida.

Sotsiaalmeedia on disainitud väga hästi, kasutades meie psühholoogiat ja seda mis meid mõjutab: näiteks teavitused on selleks et meie tähelepanu saada ja et me klikiks sellele, punane värv on selleks et anda märku ja tekitada tunne nagu oleks tegu kiire ja tähtsa info ja lõputu kerimine hoiab kasutama.

Neid disaini võtteid on veel ja veel kuid lõputu kerimine on hetkel minu arvates kõige tähelepanuväärsem leiutus, mis haarab tähelepanu kõige pikemaks ajaks.

Võtame näiteks Google

Algselt töötas Google otsingumootor põhimõttel, et informatsiooni otsimiseks pidi kasutaja liikuma lehelt lehele klikkides allolevat numbriribale. See andis võimaluse peatuda ja mõelda, kas tekib soov infootsinguga edasi minna.

Siis 2006. aastal leiutati lõputu kerimine. *INTERVJUU *

See algas google mapi lehega, kui leiutati viis, et liikuda edasi ja edasi olenemat suunast. Siis See rakendati veebilehtedele et allapoole liikudes ei saa see leht kunagi otsa ja informatsiooni ilmub lõputult.

Seega võime teha enda poolt kõik, mis võimalik aga see ei tähenda, et teisel pool ekraani ei oleks disainereid ja insenerid, kes töötavad välja uusi viise, kuidas teha kõik, et jääksime oma ekraanide taha. Selle töö nimeks on tähelepanu inseneride. *DING *

Tõsiasi on see, et elu ei toimu enam trükiajastul. Infovoolu kiirus ei ole aeglustumas. Ja meie pidev janu aina rohkema järele, ei aita kaasa et aeglustada või vähendada soovi või vajadust veeta suur osa oma ärkveloleku ajast meedias. Nii nagu Truman võttis filmi lõpus ette teekonna et väljuda sellest reaalsusest mis oli talle loodud. Saame ka meie eemalduda sellest maailmast ja nõuda eetilisemat disaini, mis seaks inimese heaolu prioriteediks.

Kõik liigub nii kiiresti ja on aeg õppida sellega elama. Kuidas navigeerida täiesti uues maailmas, mis on loodud inimesi seal hoidma.

ted talk mis on lahendus

Kogu internet ei ole halb. See loob võimaluse suhelda sõprade ja perega, saada uusi teadmisi ja pääseda ligi põnevatele õppimisvõimalustele mis ei oleks võimalik ilma meediata.

positive news

On palju asju mis vajavad ümber õppimist. Kuid nõustun Tristian Harrisega on aeg liikuda eetilisema disaini poole sotsiaalmeedias. Lubage ma lülitan end välja.

LISA 2. Videosessee essee

*algab trumanshow klipiga

Me kõik oleme avastanud end elamas omaenda "Trumani show" . Iga klõps, puudutus ja kerimine on hoolikalt orkestreeritud, et hoida meid lõpmatus vaatemängus pidevalt telefonis.

*uudiste klipid

Meie telefonid ja digitaalne meedia on disainitud nii, et pühendaksime üha rohkem tähelepanu oma telefonidele. Iga meie veebikogemus on kohandatud meie eelistustele, luues reaalsuse mis meile sobib. Nagu Truman Burbank, ja temale loodud tõsielusaade. Kuid mitte ainult see mida me veebi keskkondades näeme vaid ka see kuidas need on disainitud. Kasutades psühholoogiat on insenerid ja disainerid loonud erinevaid viise kuidas meid telefoni lõksu tuua: Teavitused, lõputu kerimine, erksad värvid, snapchat streaks.

*harrise ted talk ---- it is by design

Trumani iga liigutust kontrollib ja manipuleerib tema kõikvõimas direktor, nii jälgivad ja analüüsivad ka meie tegevust arvutid ja big tech ehk suurimad it ettevõtted. Meie klikid ja kerimised kogutakse andmete saamiseks, mis toidavad üha laienevat sihitud reklaamimise ja algoritmilise manipuleerimise masinat. Siinses reaalsuse oleme nii publik kui vaatemäng. Kasutatakse igat psühholoogia trikki raamatus et meid meelitada tagasi vaatama mis veebis toimub. See ei pea olema meeldiv nii nagu Trumani maailm ei olnud perfektne ja ilus.

*trumani päikeseloojang

Kuid kogu sellest kunstlikkusest hoolimata on selles reaalsuses kummaline võlu. Sarnaselt Trumanile tõmbab meid tuttavlikkus, mugavus, ja lähedus.

Meie telefonidest saab meie sild välismaailma, meie side ühiskonnaga, mis eksisteerib väljaspool meie ekraani piire.

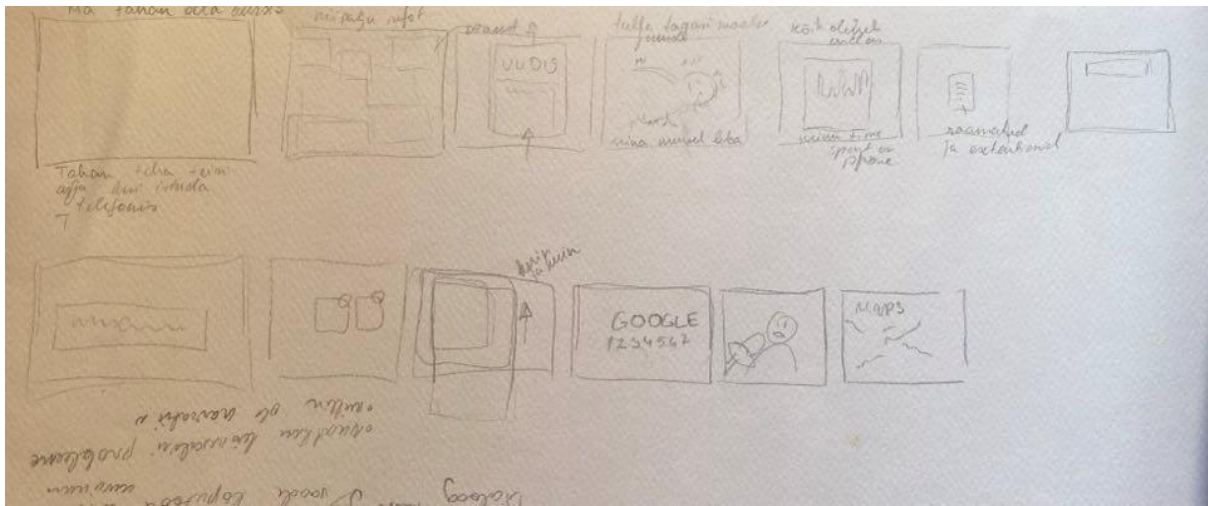
Filmi viimastes kaadrites näeme Trumani oma maailmast vabanemas, valides illusiooni asemel autentsuse.

*Harrise ted talk lahendus

nii nagu Truman ei võtnud lõpuks omaks maailma mis oli talle loodud ei pea ka meie. saame nõuda eetilisemat disaini, mis seaks inimese vaimse heaolu ja aja väljaspool ekraani prioriteediks..

*Truman ending klipp

LISA 3. Storyboard

LISA 4. Videoessee essee

Oleme avastanud end elamas omaenda "Trumani show"-s. Iga klõps, puudutus ja kerimine on hoolikalt orkestreeritud, et hoida meid lõpmatus vaatemängus pidevalt telefonis.

1998 aasta valminud film "The Truman Show" on tänapäeval veelgi tabavam kui kunagi varem.

Film mis räägib mehest kelle igapäevane elu, kantakse üle otseetris 24/7 ekstra talle loodud maailmas, Meenutab väga hetkelist reaalsust, igaüks oma ekraani taga, vaatamas neile loodud maailma.

Trumani iga liigutust kontrollib ja manipuleerib tema kõikvõimas direktor. Meid aga kontrollivad ja manipuleerivad käputäis siliconvalley töötajaid. Kõik klikid ja kerimised kasvõi see kui kaua me mingit pilti vaatame kogutakse andmete saamiseks, et selle põhjal siis reklaame müüa. sest mida rohkem aega ekraanide taga veedetakse seda suuremad summad laekuvad suurtesse korporatsioonidesse. Siinses reaalsuses oleme nii publik kui vaatemäng.

Nagu Truman, ja temale loodud tõsielusaade. On telefonid ja digitaalne meedia disainitud nii, et pühendaksime üha rohkem tähelepanu ja aega just seal. Kasutades psühholoogiat on insenerid ja disainerid loonud erinevaid viise kuidas meid telefoni lõksu tuua: Teavitused, lõputu kerimine, erksad värvid, for you page.

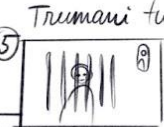

Kuid kogu sellest kunstlikkusest hoolimata on selles reaalsuses kummaline võlu ja siiski headus.

Sotsiaalmeediast ja telefonidest on saanud sild välismaailma, side ühiskonnaga, mis eksisteerib väljaspool ekraane.

Nii nagu Truman ei võtnud lõpuks omaks maailma mis oli talle loodud ei pea ka meie nõustuma kuidas veebikeskonnad on loodud. saab nõuda eetilisemat disaini, mis seaks inimese vaimse heaolu ja aja väljaspool ekraani prioriteediks. On vaja tajuda et oleme manipuleeritavad ja millises reaalsuses elame. Et me ei jäädaks ekraanide taha ja tajutaks millal on aeg teha midagi reaalset.

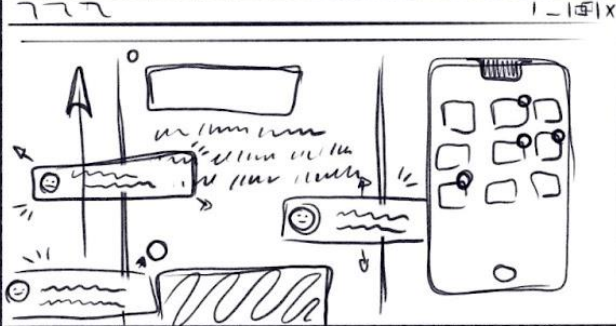
Sest Nii nagu hetkel keskkonnad on loodud võib jäädagi ekraanide taha, igäüks kinni omaenda Truman shows.

LISA 5. Storyboard

NR	KAADER	
①	TÄNAPÄEVA SOTSIAALMEEDIA SÕLTUVUSRING today's social media addiction circle	
②		we accept the reality of with we are presented with
③	Trumani klipid	olme muut avastanud elamas omanda Truman shows
④	Koguaj telefoni's Media ülitarbimine	Medial Trumani tutvustus
⑥	vlog	Meenutab väga hõlkest naabust

NR	KAADER	
7		Trumani kontrollib ja manipuleib tema kõhvaimes doktor Trumani hüp
8		Muid aga käputoi Silicon Valley teotajaid Nieho silicon valleyst.
9		Mie kerimised / klotid / kogutakse andmeid saamiseks et midagi rikkuma müia mina tiktokis hoolus diivanit kinnas.
10		Seda suuremad rumamad lakkuvad neurokorporatsioonide. mita kohtuistung.
11		Trumani kõik on müügis Trumani hlopp

12

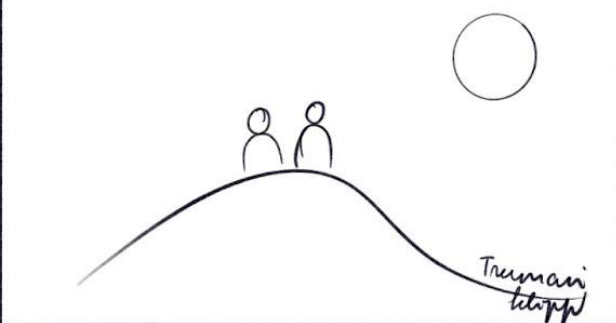

telefonid ja digitaalne meedia
 disainitud nii et pühendaksime
 ... for you page

Tristian Harrise
 Intervjuu

14

Selles reaalsuses on
 hummaline rõõm

"Look at that nassit Truman"

15

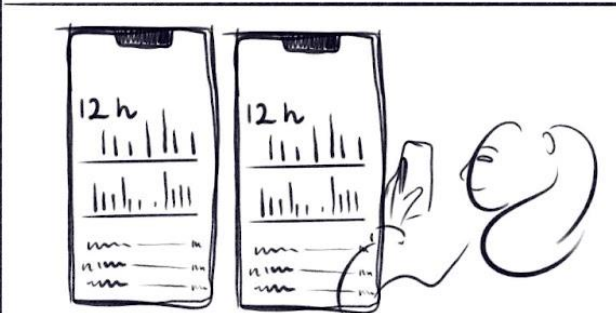

Sotsiaalmeediat ja telefonid on saanud
 rohkem ühendusega

Nii nagu Truman
 ei võtnud oma reaalsust

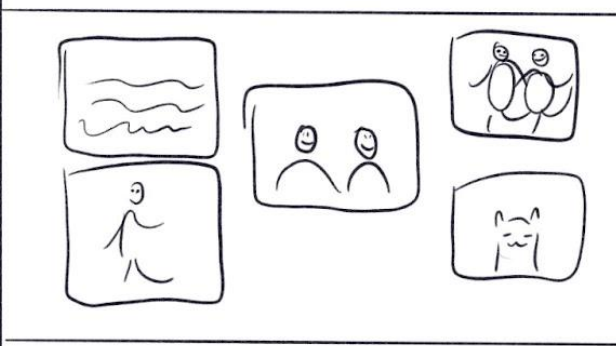

17

Saame nõuda
 uutele disaini: mis saaks vana kasutada

18

On vaja teha midagi reaalset

Trumari lõpp

